

BES 319- BESİN TOKSİKOLOJİSİ

Dr. Atila GÜLEÇ

DERSİN AMACI

- Toksikoloji ve Besin Toksikolojisi'nin tanımlanması,
- Besinlerdeki doğal zehirli bileşikler ve sağlık üzerine etkilerinin incelenmesi,
- Besinlere bulaşabilecek kimyasal kirleticiler ve etkilerinin gözlenmesi,

DERSİN AMACI

- Üretim, hazırlama ve depolama aşamasında oluşabilecek zehirli maddelerin ve besinlerle alınan zehirli bileşiklerin insan sağlığı üzerine etkilerinin incelenmesidir.

DERSİN ÖĞRENME ÇIKTILARI

- Besin toksikolojisi ile ilgili temel kavramları öğrenir.
- Besinlerde doğal olarak bulunan ve bulaşan zehirli maddelerin toksikolojik özelliklerini bilir.
- Besinlerde bulunan kimyasal kirleticileri öğrenir.

DERSİN ÖĞRENME ÇIKTILARI

- Pişirme işlemi esnasında oluşan kirleticileri öğrenir.
- Besinlerdeki kirleticilerin sağlık üzerine etkilerini kavrar.
- Türkiye'de ve Dünya'da besin toksikolojisi ve güvenliği ile ilgili yasal düzenlemeleri öğrenir.

DERSİN İÇERİĞİ

- Besinlerde toksik etki oluşturabilecek doğal bileşikler, kimyasal kirleticiler ve insan sağlığı üzerine etkileri,
- Türkiye’de ve Dünya’da besin toksikolojisi ile ilgili yasal düzenlemelerdir.

HAFTALARA GÖRE İŞLENECEK KONULAR

- 1.Hafta:Besin toksikolojisinde temel kavramlar
- 2.Hafta:Besinlerde bulunan doğal toksik bileşikler (1)
- 3.Hafta:Besinlerde bulunan doğal toksik bileşikler (2)
- 4.Hafta:Besinlerde bulunan mikrobiyal toksinler-I
- 5. Hafta: Besinlerde bulunan mikrobiyal toksinler (Mikotoksinler)-II

HAFTALARA GÖRE İŞLENECEK KONULAR

- 6. Hafta: Besinlerde bulunan çevresel kirleticiler (1)
- **7. Hafta: ARA SINAV**
- 8. Hafta: Besinlerde bulunan çevresel kirleticiler (2)
- 9. Hafta: Besinlerde Pestisit kalıntıları-I
- 10. Hafta: Besinlerde Pestisit kalıntıları-II
- 11. Hafta: Ambalaj Malzemelerinden Besine Taşınan Kirleticiler

HAFTALARA GÖRE İŞLENECEK KONULAR

- 12. Hafta: Besinlerde Pişirme İşlemi Aşamasında Oluşan Sağlığa Zararlı Bileşikler-I
- 13. Hafta: Besinlerde Pişirme İşlemi Aşamasında Oluşan Sağlığa Zararlı Bileşikler-II
- 14. Hafta: Besinlerin Işınlanması ve Radyonüklidler
- 15. Hafta: Besin bulaşanları (kontaminantları) ile ilgili yasal düzenlemeler
- **16. Hafta: FİNAL SINAVI**

KAYNAKLAR

- 1.**Kodeks Alimentarius Komisyonu,
www.codexalimentarius.net
- 2.**Gıda ve Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Türk Gıda Kodeksi
http://www.gkgm.gov.tr/mevzuat/kodeks/kodeks_liste.html
- 3.**Preedy VR., Watson RR. (2005). Reviews In Food and Nutrition Toxicity (Edited by) Volume 3, CRC press.

KAYNAKLAR

4. Nollet LM., Toldra F.(2011). Handbook of Analysis of Edible Animal By-Products (Edited by), CRC press.

5. Omaye ST. (2004). Food and Nutritional Toxicology (Edited by), CRC press.

6. Lu FC., Kacew S. (2009) Lu's Basic Toxicology , Fundamentals, Target Organs and Risk Assessment, (Edited by), Fifth Edition, CRC press.

KAYNAKLAR

7. Helferich WG., Winter CK.(2000). Food Toxicology, (Edited by), CRC press.

8. Deshpande S.S. (2002). Handbook of Food Toxicology, CRC press.

9. Centers for Disease Control and Prevention (CDC), <http://www.cdc.gov>

10. European Food Safety Authority (EFSA), <http://www.efsa.europa.eu>

11. World Health Organization (WHO), <http://www.who.int>

BESİN TOKSİKOLOJİSİNDE TEMEL KAVRAMLAR

Giriş:

Her yıl

- endüstriyel,
- ilaç,
- kozmetik ve
- gıda katkı maddesi

olarak üretilen pek çok kimyasal madde insan hayatını kolaylaştırmakla birlikte onun kimyasal yükünün artmasına neden olmaktadır.

BESİN TOKSİKOLOJİSİNDE TEMEL KAVRAMLAR

Bahsi geçen maddeler, az veya çok oranda **toksik etki** meydana getirebilirler.

Bu durum; toksikolojinin günümüzdeki önemini her geçen gün arttırmaktadır.

Toksikolojinin Tanımı ve Kapsamı

- Toksikoloji: Zehir Bilimi
  - Poisons (zehirler),
  - Toxicants (zehirli madde) veya
  - Toxins (toksinler)'in bilimi
- Zehir: "Canlı organizmada zararlı etki gösteren herhangi bir madde" olarak tanımlanabilir.

Toksikolojinin Tanımı ve Kapsamı

Zehirli Madde (Toxicant):

Zehirle eş anlamlı olarak kullanılabilir veya birkaç mg düzeyinde (mg/kg vücut ağırlığı) maruziyette olumsuz etki yapabilme potansiyeli olan zehirlerdir.

Toksin (Toxin):

Genellikle bazı yüksek düzeyde bitki, hayvan veya patojenik bakteriler tarafından üretilen protein veya proteinle konjuge olmuş maddelerden oluşan zehirlerdir. **Ör: botulinum toksileri (C.botulinum).**

Toksikolojinin Tanımı ve Kapsamı

- **Toksikoloji bilimi:**

- kimyasal maddelerin,

- biyolojik ve

- fiziksel ajanların canlı organizmalarla istenmeyen, zararlı, olumsuz sonuçlar doğuran etkileşmelerini inceleyen bir bilimdir.